

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 24ης Νοεμβρίου 2011 *

Στην υπόθεση C-283/10,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, την οποία υπέβαλε το Înalta Curte de Casație și Justiție (Ρουμανία) με απόφαση της 14ης Μαΐου 2010, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 7 Ιουνίου 2010, στο πλαίσιο της δίκης

Circul Globus București (Circ & Variete Globus București)

κατά

Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România — Asociația pentru Drepturi de Autor (UCMR — ADA),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους Κ. Lenaerts, πρόεδρο τμήματος, J. Malenovský (εισηγητή), R. Silva de Lapuerta, E. Juhász και D. Šváby, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: V. Trstenjak

γραμματέας: A. Calot Escobar

* Γλώσσα διαδικασίας: η ρουμανική.

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România — Asociația pentru Drepturi de Autor (UCMR — ADA), εκπροσωπούμενη από τον A. Roată-Palade, δικηγόρο,
- η Ρουμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον A. Popescu, επικουρούμενο από τις A. Wellman και A. Borobeică, συμβούλους,
- η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την N. Díaz Abad,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την J. Samnadda και τον I. V. Rogalski,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- ¹ Η αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας (ΕΕ L 167, σ. 10).

- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România — Asociația pentru Drepturi de Autor (UCMR — ADA) (στο εξής: UCMR — ADA) και της Circul Globus București, νυν Circ & Variete Globus București (στο εξής: Globus), σχετικά με τη φερόμενη προσβολή, εκ μέρους της δεύτερης, των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας τα οποία διαχειρίζεται η UCMR — ADA.

Το νομικό πλαίσιο

Το διεθνές δίκαιο

- 3 Το άρθρο 11 της Συμβάσεως της Βέρνης για την προστασία των λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων (Πράξη Παρισίων της 24ης Ιουλίου 1971), σύμφωνα με την από 28 Σεπτεμβρίου 1979 τροποποίησή της (στο εξής: Σύμβαση της Βέρνης), ορίζει τα εξής:

«1. Οι δημιουργοί θεατρικών, μουσικο-θεατρικών και μουσικών έργων έχουν το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν:

- i) τη δημόσια αναπαράσταση ή εκτέλεση των έργων τους, συμπεριλαμβανομένης της δημόσιας εκτέλεσης με οποιοδήποτε μέσο ή τρόπο·
- ii) τη με όλα τα μέσα δημόσια μετάδοση της αναπαράστασης ή εκτέλεσης των έργων τους.

2. Τα ίδια δικαιώματα έχουν οι δημιουργοί θεατρικών ή μουσικο-θεατρικών έργων καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος των δικαιωμάτων τους επί του πρωτότυπου έργου, όσον αφορά τη μετάφραση των έργων τους.»

Το δίκαιο της Ένωσης

4 Η δεύτερη και η πέμπτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2001/29 έχουν ως εξής:

«(2) Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κέρκυρας, στις 24 και 25 Ιουνίου 1994, επισήμανε την αναγκαιότητα ενός γενικού και ευέλικτου νομικού πλαισίου σε κοινοτικό επίπεδο που θα ευνοεί την ανάπτυξη της κοινωνίας της πληροφορίας στην Ευρώπη τούτο απαιτεί, κυρίως, την ύπαρξη εσωτερικής αγοράς για τα νέα προϊόντα και τις νέες υπηρεσίες έχει ήδη θεσπισθεί ή προωθείται προς θέσπιση σημαντική κοινοτική νομοθεσία για τη διαμόρφωση του εν λόγω ρυθμιστικού πλαισίου το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στο πλαίσιο αυτό, δεδομένου ότι προστατεύουν και προωθούν το σχεδιασμό και την εμπορία νέων προϊόντων και υπηρεσιών, καθώς και τη δημιουργία και εκμετάλλευση του δημιουργικού περιεχομένου τους.

[...]

(5) Χάρη στις τεχνολογικές εξελίξεις οι φορείς δημιουργίας, παραγωγής και εκμετάλλευσης των έργων έχουν πολλαπλασιαστεί και διαφοροποιηθεί αν και δεν χρειάζονται νέες έννοιες για την προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας, οι ισχύοντες κανόνες σχετικά με το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα θα πρέπει να προσαρμοστούν και να συμπληρωθούν ώστε να ανταποκρίνονται δεόντως στην οικονομική πραγματικότητα, όπως η εμφάνιση νέων μορφών εκμετάλλευσης.»

- 5 Η δέκατη όγδοη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2001/29 έχει την ακόλουθη διατύπωση:

«Η παρούσα οδηγία δεν θίγει τον τρόπο διαχείρισης, στα κράτη μέλη, δικαιωμάτων όπως οι διευρυμένες συλλογικές άδειες.»

- 6 Στην εικοστή τρίτη και εικοστή τέταρτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας αυτής αναφέρονται τα εξής:

«(23) Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να εναρμονίσει περαιτέρω το δικαίωμα του δημιουργού να παρουσιάζει στο κοινό[. Τ]ο δικαίωμα αυτό θα πρέπει να θεωρηθεί κατά ευρεία έννοια ότι καλύπτει κάθε παρουσίαση σε κοινό το οποίο δεν παρίσταται στον τόπο της παρουσίασης[. Τ]ο δικαίωμα αυτό θα πρέπει να καλύπτει κάθε σχετική μετάδοση ή αναμετάδοση ενός έργου στο κοινό με ενσύρματα ή ασύρματα μέσα, συμπεριλαμβανομένης της ραδιοτηλεοπτικής εκπομπής[. Τ]ο δικαίωμα αυτό δεν θα πρέπει να καλύπτει άλλες πράξεις.

(24) Το δικαίωμα διάθεσης στο κοινό προστατευομένων αντικειμένων που αναφέρονται στο άρθρο 3, παράγραφος 2, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι καλύπτει όλες τις πράξεις διάθεσης των προστατευομένων αντικειμένων σε κοινό, το οποίο δεν παρίσταται στον τόπο όπου διενεργείται η πράξη διάθεσης, και ότι δεν καλύπτει άλλες πράξεις.»

- 7 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας ορίζει τα ακόλουθα:

«Τα κράτη μέλη παρέχουν στους δημιουργούς το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν κάθε παρουσίαση στο κοινό των έργων τους, ενσυρμάτως ή ασυρμάτως, καθώς και να καθιστούν προσιτά τα έργα τους στο κοινό κατά τρόπο ώστε οποιοσδήποτε να έχει πρόσβαση σε αυτά όπου και όταν επιλέγει ο ίδιος.»

Το εθνικό δίκαιο

- 8 Το άρθρο 15, παράγραφος 1, του νόμου 8/1996 περί των δικαιωμάτων του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων (*legea nr 8/1996 privind drepturile de autor și drepturile conexe*), που τροποποιήθηκε με τον νόμο 285/2004 (στο εξής: νόμος περί του δικαιώματος του δημιουργού), προβλέπει τα εξής:

«Ως παρουσίαση στο κοινό νοείται κάθε παρουσίαση έργου η οποία πραγματοποιείται ζωντανά ή με οποιοδήποτε τεχνικό μέσο, σε χώρο ανοικτό στο κοινό ή σε χώρο στον οποίο είναι συγκεντρωμένα πρόσωπα των οποίων ο αριθμός υπερβαίνει τα όρια του οικογενειακού κύκλου και του κύκλου των οικείων, συμπεριλαμβανομένης της σκηνικής παραστάσεως, της απαγγελίας ή οποιασδήποτε άλλης μορφής δημόσιας ζωντανής εκτελέσεως ή παρουσιάσεως έργου, η δημόσια έκθεση έργων πλαστικών τεχνών, εφηρμοσμένων τεχνών, φωτογραφίας και αρχιτεκτονικής, η δημόσια προβολή κινηματογραφικών έργων και άλλων οπτικοακουστικών έργων, συμπεριλαμβανομένων των έργων ψηφιακής τέχνης, η παρουσίαση σε δημόσιο χώρο μέσω ηχητικών ή οπτικοακουστικών εγγραφών, καθώς και η παρουσίαση σε δημόσιο χώρο, με οποιοδήποτε μέσο, έργων ραδιοφωνικής μεταδόσεως. Εξάλλου, ως δημόσια νοείται οποιαδήποτε παρουσίαση έργου, ενσύρματη ή ασύρματη, η οποία πραγματοποιείται με τη θέση του έργου στη διάθεση του κοινού, συμπεριλαμβανομένης της δημοσιεύσεώς του στο διαδίκτυο ή σε άλλα δίκτυα πληροφορικής, κατά τρόπον ώστε οποιοσδήποτε από το κοινό να αποκτά δυνατότητα προσβάσεως στο έργο από τόπο ή σε χρονικό σημείο της επιλογής του. [...]»

- 9 Το άρθρο 123, παράγραφος 1, του νόμου περί του δικαιώματος του δημιουργού ορίζει τα ακόλουθα:

«Οι κάτοχοι του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων μπορούν να ασκούν τα δικαιώματα που τους αναγνωρίζει ο παρών νόμος είτε αυτοπροσώπως είτε, βάσει εντολής, μέσω οργανισμών συλλογικής διαχειρίσεως, υπό τους προβλεπόμενους από τον παρόντα νόμο όρους.»

10 Το άρθρο 123 bis, παράγραφοι 1, στοιχείο e, και 2, του νόμου περί του δικαιώματος του δημιουργού προβλέπει τα εξής:

«(1) Η συλλογική διαχείριση είναι υποχρεωτική για την άσκηση των ακόλουθων δικαιωμάτων:

[...]

e) το δικαίωμα παρουσιάσεως μουσικών έργων στο κοινό, εξαιρουμένης της δημόσιας προβολής κινηματογραφικών έργων·

[...]

(2) Για τις διαλαμβανόμενες στην παράγραφο 1 κατηγορίες δικαιωμάτων οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισεως εκπροσωπούν και τους κατόχους δικαιωμάτων από τους οποίους δεν έχουν λάβει εντολή.

[...]»

11 Κατά το άρθρο 130, παράγραφος 1, του νόμου περί του δικαιώματος του δημιουργού, οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισεως έχουν την υποχρέωση:

«α) να παρέχουν μη αποκλειστική άδεια στους χρήστες που το ζητούν πριν από κάθε χρησιμοποίηση του προστατευόμενου ρεπερτορίου, έναντι αμοιβής, με την έκδοση μη αποκλειστικής γραπτής άδειας·

- b) να καταρτίζουν μεθοδολογίες για τους τομείς δράσεώς τους, συμπεριλαμβανομένων των συναφών περιουσιακών δικαιωμάτων, που πρέπει να αποτελούν αντικείμενο διαπραγματεύσεως με τους χρήστες για την πληρωμή των εν λόγω δικαιωμάτων, στην περίπτωση έργων των οποίων ο τρόπος εκμεταλλεύσεως καθιστά αδύνατη τη χορήγηση ατομικής άδειας από τους κατόχους των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας·

[...]

- e) να συλλέγουν τα ποσά που οφείλονται από τους χρήστες και να τα κατανέμουν μεταξύ των κατόχων των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του καταστατικού·

[...]

- h) να ζητούν από τους χρήστες ή από τους μεσάζοντές τους να ανακοινώνουν τις πληροφορίες και να διαβιβάζουν τα έγγραφα που απαιτούνται για τον υπολογισμό του ποσού των αμοιβών που πρέπει να συγκεντρωθούν, καθώς και πληροφορίες σχετικά με τα χρησιμοποιηθέντα έργα, με μνεία του ονόματος του κατόχου των δικαιωμάτων, προς τον σκοπό της κατανομής τους· [...]

¹² Το άρθρο 131 bis, παράγραφοι 1, στοιχείο e, και 4, του νόμου αυτού ορίζει τα εξής:

«1. Τις μεθοδολογίες διαπραγματεύονται οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισεως και οι αναφερόμενοι στο άρθρο 131, παράγραφος 2, σημείο b, αντιπρόσωποι βάσει των εξής κύριων κριτηρίων:

[...]

- e) την αναλογία χρήσεων για τις οποίες ο χρήστης εκπληροί τις υποχρεώσεις πληρωμής μέσω απευθείας συμβάσεων με τους κατόχους δικαιωμάτων.

[...]

4. Στην περίπτωση κατά την οποία η συλλογική διαχείριση είναι υποχρεωτική σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 123 bis, οι σχετικές με τις μεθοδολογίες διαπραγματεύσεις δεν λαμβάνουν υπόψη τα κριτήρια που αναφέρονται στην παράγραφο 1, σημεία c και e, καθόσον τα ρεπερτόρια θεωρούνται ως εκτεταμένα ρεπερτόρια.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 13 Η UCMR — ADA είναι οργανισμός συλλογικής διαχείρισης των δικαιωμάτων του δημιουργού στον τομέα της μουσικής.
- 14 Κατά το χρονικό διάστημα από τον Μάιο του 2004 έως τον Σεπτέμβριο του 2007, η Globus, ως διοργανώτρια θεαμάτων τσίρκου και καμπαρέ, παρουσίασε δημοσίως μουσικά έργα για κερδοσκοπικούς σκοπούς, χωρίς να είναι κάτοχος «μη αποκλειστικής» άδειας της UCMR — ADA και χωρίς να καταβάλει στην τελευταία τις αντίστοιχες αμοιβές για τα περιουσιακά δικαιώματα του δημιουργού.
- 15 Θεωρώντας ότι η Globus είχε προσβάλει τα δικαιώματά της, η UCMR — ADA προσέφυγε ενώπιον του Tribunalul București (Πρωτοδικείο Βουκουρεστίου). Προς στήριξη της αγωγής της, υποστήριξε ότι, σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου περί του δικαιώματος του δημιουργού, η άσκηση του δικαιώματος παρουσιάσεως μουσικών έργων στο κοινό υπόκειται σε υποχρεωτική συλλογική διαχείριση.

- 16 Από την πλευρά της, η Globus υποστήριξε ότι είχε συνάψει, με τους συνθέτες των μουσικών έργων που χρησιμοποιήθηκαν στα θεάματα που διοργάνωσε, σύμβαση εκχωρήσεως των περιουσιακών δικαιωμάτων του δημιουργού και ότι, για τη χρησιμοποίηση αυτή, τους είχε καταβάλει την προσηκούμενη αμοιβή. Συγκεκριμένα, δεδομένου ότι οι κάτοχοι των δικαιωμάτων είχαν επιλέξει, σύμφωνα με το άρθρο 123, παράγραφος 1, του νόμου περί του δικαιώματος του δημιουργού, την ατομική διαχείριση των δικαιωμάτων τους, ο οργανισμός συλλογικής διαχείρισεως δεν δικαιολογούνταν νομικώς να απαιτήσει τις αμοιβές.
- 17 Το τέταρτο τμήμα αστικών υποθέσεων του Tribunalul București δέχθηκε εν μέρει την ενώπιον του ασκηθείσα αγωγή και υποχρέωσε την Globus να καταβάλει τα ποσά που οφείλονταν για την παρουσίαση, για κερδοσκοπικούς σκοπούς, μεταξύ Μαΐου 2004 και Σεπτεμβρίου 2007, μουσικών έργων στο κοινό, καθώς και τους αντίστοιχους τόκους υπερημερίας. Η έφεση την οποία άσκησε η Globus απορρίφθηκε από το Curtea de Apel București (Εφετείο Βουκουρεστίου).
- 18 Τα δύο αυτά δικαιοδοτικά όργανα δέχθηκαν ότι, νομικώς, το άρθρο 123 bis, παράγραφος 1, στοιχείο ε, του νόμου περί του δικαιώματος του δημιουργού προβλέπει ρητώς ότι η άσκηση του δικαιώματος της παρουσιάσεως μουσικών έργων στο κοινό υπόκειται αναγκαστικά σε συλλογική διαχείριση. Επομένως, η εναγομένη ήταν υποχρεωμένη να καταβάλει στην ενάγουσα την αμοιβή που υπολογιζόταν σύμφωνα με τη μεθοδολογία που είχε διαπραγματευθεί ο οργανισμός συλλογικής διαχείρισεως, μη λαμβανομένων υπόψη των συμβάσεων που είχαν συναφθεί μεταξύ της εναγομένης και των συνθετών για διάφορα θεάματα που διοργανώθηκαν μεταξύ 2004 και 2007.
- 19 Η Globus άσκησε τότε ενώπιον του Înalta Curte de Casație și Justiție (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο) αναίρεση κατά της αποφάσεως του Curtea de Apel București, στο πλαίσιο της οποίας υποστήριξε, μεταξύ άλλων, ότι η οδηγία 2001/29 δεν είχε μεταφερθεί ορθώς στο εσωτερικό δίκαιο. Κατ' αυτήν, καίτοι, σύμφωνα με την εικοστή τρίτη και την εικοστή τέταρτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας, το δικαίωμα παρουσιάσεως στο κοινό οριζόταν σαφώς, υπό ευρεία έννοια, ως περικλείειν κάθε παρουσίαση σε κοινό το οποίο δεν παρίσταται στον τόπο όπου πραγματοποιείται η παρουσίαση, το άρθρο 123 bis του νόμου περί του δικαιώματος του δημιουργού δεν τροποποιήθηκε και εξακολουθεί να επιβάλλει τη συλλογική διαχείριση του δικαιώματος της

παρουσιάσεως μουσικών έργων στο κοινό, χωρίς να διακρίνει μεταξύ ζωντανής και έμμεσης παρουσιάσεως.

- 20 Συνεπώς, στην άσκηση του δικαιώματος παρουσιάσεως στο κοινό προστέθηκε ένας επιπλέον περιορισμός σε σχέση προς αυτούς που προβλέπει η οδηγία 2001/29. Συγκεκριμένα, μεταξύ των δημιουργών μουσικών έργων και των διοργανωτών θεαμάτων παρεμβάλλεται ο οργανισμός συλλογικής διαχειρίσεως, πράγμα που συνεπάγεται, για μεν τον δημιουργό, την καταβολή της προμήθειας που καθορίζει ο οργανισμός συλλογικής διαχειρίσεως, για δε τον χρήστη, διπλή πληρωμή καθόσον, ενώ αποκτά τα περιουσιακά δικαιώματα των δημιουργών, είναι υποχρεωμένος να τα πληρώσει για δεύτερη φορά μέσω του οργανισμού συλλογικής διαχειρίσεως.
- 21 Στους ισχυρισμούς αυτούς η UCMR — ADA αντιτάσσει ότι δεν υφίσταται καμία ασυμφωνία μεταξύ του εσωτερικού δικαίου και της οδηγίας 2001/29, καθόσον στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής εμπίπτουν μόνον οι ειδικές της κοινωνίας της πληροφορίας πράξεις παρουσιάσεως μουσικών έργων στο κοινό. Όσον αφορά το δικαίωμα της ζωντανής παρουσιάσεως στο κοινό, το οποίο αφορά η υπό κρίση υπόθεση, η δέκατη όγδοη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2001/29 επιτρέπει στα κράτη μέλη να νομοθετούν συναφώς, ο δε Ρουμάνος νομοθέτης επέλεξε το σύστημα της υποχρεωτικής συλλογικής διαχειρίσεως.
- 22 Στην απόφασή του, το αιτούν δικαστήριο παρατηρεί ότι, ακόμα και αν ο δημιουργός των μουσικών έργων δεν είναι μέλος του οργανισμού συλλογικής διαχειρίσεως, ο χρήστης υποχρεούται να ζητήσει μη αποκλειστική άδεια και να καταβάλει αμοιβή στον οργανισμό συλλογικής διαχειρίσεως, και τούτο σύμφωνα με το άρθρο 123 bis, παράγραφος 2, του νόμου περί του δικαιώματος του δημιουργού, το οποίο προβλέπει ότι, για τις διαλαμβανόμενες στην παράγραφο 1 του άρθρου αυτού κατηγορίες δικαιωμάτων, οι οργανισμοί συλλογικής διαχειρίσεως εκπροσωπούν και τους κατόχους δικαιωμάτων από τους οποίους δεν έχουν λάβει εντολή.

- 23 Ομοίως, το αιτούν δικαστήριο παρατηρεί ότι ο νόμος αυτός δεν περιέχει καμία διάταξη επιτρέπουσα στους κατόχους των εν λόγω δικαιωμάτων να εξαιρούν τα έργα τους από τη συλλογική διαχείριση, δυνατότητα η οποία, π.χ., προβλέπεται ρητώς από το άρθρο 3, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/83/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 27ης Σεπτεμβρίου 1993, περί συντονισμού ορισμένων κανόνων όσον αφορά το δικαίωμα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα που εφαρμόζονται στις δορυφορικές ραδιοηλεκτρονικές μεταδόσεις και την καλωδιακή αναμετάδοση (ΕΕ L 248, σ. 15), για την περίπτωση του δικαιώματος παρουσιάσεως έργου στο κοινό μέσω δορυφόρου.
- 24 Το αιτούν δικαστήριο καταλήγει ότι μια τέτοια ρύθμιση φαίνεται να επιβάλλει υπέρμετρο περιορισμό στη συμβατική ελευθερία και δεν συνάδει προς τον διττό σκοπό που επιδιώκεται με την υποχρεωτική συλλογική διαχείριση του δικαιώματος δημόσιας παρουσιάσεως μουσικών έργων και ο οποίος συνίσταται στην εξασφάλιση τόσο της δυνατότητας χρήσεως των έργων όσο και στην αμοιβή των δημιουργών.
- 25 Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, ιδίως, ως προς το κατά πόσον μια τέτοια συλλογική διαχείριση συνάδει όχι μόνον προς τον σκοπό της προστασίας των δικαιωμάτων του δημιουργού, αλλά και προς τον σκοπό της οδηγίας 2001/29, που συνίσταται στη διατήρηση της κατάλληλης ισορροπίας μεταξύ των δικαιωμάτων του δημιουργού και των δικαιωμάτων των χρηστών.
- 26 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Înalta Curte de Casație și Justiție αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Ερωτάται αν το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 [...] έχει την έννοια ότι με τον όρο “παρουσίαση στο κοινό” νοείται:

- α) αποκλειστικώς η παρουσίαση σε κοινό το οποίο δεν παρίσταται στον τόπο όπου πραγματοποιείται η παρουσίαση, ή

β) και οποιαδήποτε άλλη ζωντανή παρουσίαση έργου η οποία πραγματοποιείται σε χώρο ανοικτό στο κοινό, με οποιαδήποτε μορφή δημόσιας εκτελέσεως ή ζωντανής παρουσιάσεως του έργου.

- 2) Στην περίπτωση κατά την οποία ισχύει η διαλαμβανόμενη στο στοιχείο α' πρόταση, ερωτάται αν τούτο σημαίνει ότι οι πράξεις ζωντανής παρουσιάσεως έργων στο κοινό για τις οποίες γίνεται λόγος στο στοιχείο β' δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής ή δεν συνιστούν παρουσίαση έργου στο κοινό, αλλά πράξεις δημόσιας παραστάσεως και/ή εκτελέσεως έργου κατά την έννοια του άρθρου 11, παράγραφος 1, σημείο i, της Συμβάσεως της Βέρνης.
- 3) Στην περίπτωση κατά την οποία ισχύει η διαλαμβανόμενη στο στοιχείο β' πρόταση, ερωτάται αν το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας [2001/29] επιτρέπει τη διά νόμου καθιέρωση, εκ μέρους των κρατών μελών, υποχρεωτικής συλλογικής διαχειρίσεως του δικαιώματος παρουσιάσεως μουσικών έργων στο κοινό, ανεξαρτήτως του τρόπου παρουσιάσεως, ακόμη και αν το εν λόγω δικαίωμα δύναται να αποτελεί και πράγματι αποτελεί αντικείμενο ατομικής διαχειρίσεως εκ μέρους των δημιουργών, χωρίς να παρέχεται σε αυτούς η δυνατότητα εξαιρέσεως των έργων τους από τη συλλογική διαχείριση.»

Επί της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου

²⁷ Όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, η διαφορά της κύριας δίκης αφορά πραγματικά περιστατικά που έλαβαν χώρα μεταξύ του Μαΐου 2004 και του Σεπτεμβρίου 2007, ενώ η Ρουμανία προσχώρησε στην Ευρωπαϊκή Ένωση μόλις την 1η Ιανουαρίου 2007.

- 28 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να ερμηνεύει τις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης μόνον όσον αφορά την εφαρμογή τους σε νέο κράτος μέλος από την ημερομηνία της προσχωρήσεώς του στην Ευρωπαϊκή Ένωση (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 10ης Ιανουαρίου 2006, C-302/04, Υνος, Συλλογή 2006, σ. I-371, σκέψη 36, καθώς και της 14ης Ιουνίου 2007, C-64/06, Telefónica O2 Czech Republic, Συλλογή 2007, σ. I-4887, σκέψη 23).
- 29 Εφόσον τα πραγματικά περιστατικά στην υπόθεση της κύριας δίκης είναι εν μέρει μεταγενέστερα της ημερομηνίας προσχωρήσεως της Ρουμανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να απαντήσει στα υποβληθέντα ερωτήματα (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, απόφαση της 15ης Απριλίου 2010, C-96/08, CIBA, Συλλογή 2010, σ. I-2911, σκέψη 15).

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου και του δεύτερου ερωτήματος

- 30 Με το πρώτο και το δεύτερο ερώτημά του, τα οποία πρέπει να εξεταστούν μαζί, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν η οδηγία 2001/29 και, ειδικότερα, το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής πρέπει να ερμηνεύονται υπό την έννοια ότι αφορούν αποκλειστικά την παρουσίαση σε κοινό το οποίο δεν παρίσταται στον τόπο όπου πραγματοποιείται η παρουσίαση ή αν αφορούν και κάθε ζωντανή παρουσίαση έργου η οποία πραγματοποιείται, σε χώρο ανοικτό στο κοινό, με οποιαδήποτε μορφή δημόσιας εκτελέσεως ή ζωντανής παρουσιάσεως του έργου.

- 31 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ούτε το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 ούτε καμία άλλη διάταξη της ορίζουν την έννοια της «παρουσίασεως στο κοινό».
- 32 Στην περίπτωση αυτή, για την ερμηνεία μιας έννοιας του δικαίου της Ένωσης πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όχι μόνον το γράμμα της διατάξεως στην οποία περιλαμβάνεται η έννοια αυτή, αλλά και το πλαίσιο εντός του οποίου εντάσσεται και οι σκοποί τους οποίους επιδιώκει η ρύθμιση στην οποία εμπεριέχεται η εν λόγω έννοια.
- 33 Όσον αφορά, καταρχάς, το πλαίσιο, πρέπει να παρατηρηθεί ότι στη δεύτερη περίοδο της εικοστής τρίτης σκέψεως της οδηγίας 2001/29 αναφέρεται ότι το δικαίωμα παρουσίασεως ενός έργου στο κοινό «θα πρέπει να θεωρηθεί κατά ευρεία έννοια ότι καλύπτει κάθε παρουσίαση σε κοινό το οποίο δεν παρίσταται στον τόπο της παρουσίασης».
- 34 Συναφώς, με την απόφαση της 4ης Οκτωβρίου 2011, C-403/08 και C-429/08, Football Association Premier League κ.λπ. (Συλλογή 2011, σ. I-9083), το Δικαστήριο διευκρίνισε το περιεχόμενο της εν λόγω αιτιολογικής σκέψεως και, ειδικότερα, της δεύτερης περιόδου της.
- 35 Το Δικαστήριο, αναφερόμενο στη γένεση της οδηγίας 2001/29 και, ειδικότερα, στην κοινή θέση (ΕΚ) 48/2000, που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις 28 Σεπτεμβρίου 2000 ενόψει της εκδόσεως της οδηγίας 2001/29 (ΕΕ C 344, σ. 1), υπενθύμισε ότι η εικοστή τρίτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας αυτής είναι απόρροια της προτάσεως του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το οποίο επιθυμούσε να διευκρινιστεί με την εν λόγω αιτιολογική σκέψη ότι η παρουσίαση στο κοινό, όπως νοείται στην εν λόγω οδηγία, δεν καλύπτει τις «ζωντανές εκτελέσεις και ερμηνείες», έννοια που παραπέμπει στην προβλεπόμενη από το άρθρο 11, πρώτο εδάφιο, της Συμβάσεως της Βέρνης «δημόσια αναπαράσταση ή εκτέλεση», η οποία αφορά την ερμηνεία των έργων ενώπιον του κοινού που βρίσκεται σε φυσική και άμεση επαφή με τον ηθοποιό ή τον ερμηνευτή των έργων (βλ. προμνησθείσα απόφαση Football Association Premier League κ.λπ., σκέψη 201).

- 36 Έτσι, για να αποκλειστεί αυτή η περίπτωση της ζωντανής δημόσιας ερμηνείας και εκτέλεσας από το πεδίο εφαρμογής της έννοιας της «παρουσιάσεως στο κοινό» στο πλαίσιο της οδηγίας 2001/29, διευκρινίστηκε με την εν λόγω αιτιολογική σκέψη ότι ως παρουσίαση στο κοινό νοείται κάθε παρουσίαση έργου σε κοινό το οποίο δεν παρίσταται στον τόπο της παρουσιάσεως (βλ. προμνησθείσα απόφαση Football Association Premier League κ.λπ., σκέψη 202).
- 37 Όμως, σε μια κατάσταση όπως αυτή την οποία αφορά η υπόθεση της κύριας δίκης, όπου, όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, τα μουσικά έργα που παρουσιάζονται στο κοινό, στο πλαίσιο θεαμάτων τσίρκου και καμπαρέ, ερμηνεύονται σε ζωντανή εκτέλεση, αυτό το στοιχείο της φυσικής και άμεσης επαφής υπάρχει, καθόσον το κοινό, αντίθετα προς την απαίτηση της δεύτερης περιόδου της εικοστής τρίτης αιτιολογικής σκέψεως της οδηγίας 2001/29, παρίσταται στον τόπο όπου πραγματοποιείται η παρουσίαση.
- 38 Προκειμένου, περαιτέρω, για τον σκοπό τον οποίο επιδιώκει η οδηγία 2001/29, πρέπει να παρατηρηθεί ότι από τη δεύτερη και την πέμπτη αιτιολογική σκέψη της προκύπτει ότι η οδηγία αυτή αποσκοπεί στη δημιουργία ενός γενικού και ευέλικτου πλαισίου στο επίπεδο της Ένωσης που θα ευνοεί την ανάπτυξη της κοινωνίας της πληροφορίας, καθώς και στην προσαρμογή και τη συμπλήρωση των ισχυόντων κανόνων περί του δικαιώματος του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων ώστε να ληφθεί υπόψη η τεχνολογική εξέλιξη, χάρη στην οποία εμφανίστηκαν νέες μορφές εκμεταλλεύσεως των προστατευόμενων έργων.
- 39 Επομένως, η εναρμόνιση την οποία επιδιώκει η οδηγία 2001/79, και στην οποία αναφέρεται η πρώτη περίοδος της εικοστής τρίτης αιτιολογικής σκέψεως, δεν αφορά κανονικά τις «παραδοσιακές» μορφές παρουσιάσεως στο κοινό, όπως η ζωντανή παράσταση ή εκτέλεση ενός έργου.
- 40 Η θέση αυτή ενισχύεται, εξάλλου, και από την τρίτη και τέταρτη περίοδο της εικοστής τρίτης σκέψεως της οδηγίας 2001/29, κατά τις οποίες το δικαίωμα παρουσιάσεως στο κοινό καλύπτει κάθε μετάδοση ή αναμετάδοση ενός έργου στο κοινό, με

ενσύρματα ή ασύρματα μέσα, συμπεριλαμβανομένης της ραδιοηλεκτρονικής μετάδοσης, και δεν καλύπτει καμία άλλη πράξη. Συνεπώς, το δικαίωμα αυτό δεν καλύπτει πράξεις οι οποίες δεν συνεπάγονται «μετάδοση» ή «αναμετάδοση» έργου, όπως οι ζωντανές παραστάσεις ή εκτελέσεις ενός έργου.

- 41 Βάσει των ανωτέρω σκέψεων, στο πρώτο και το δεύτερο ερώτημα προσήκει η απάντηση ότι η οδηγία 2001/29 και, ειδικότερα, το άρθρο 3, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας έχουν την έννοια ότι αφορούν μόνον την παρουσίαση έργου σε κοινό το οποίο δεν παρίσταται στον τόπο όπου πραγματοποιείται η παρουσίαση, αποκλεισμένης οποιασδήποτε ζωντανής παρουσιάσεως ενός έργου, σε τόπο ανοικτό στο κοινό, με οποιονδήποτε τρόπο δημόσιας εκτελέσεως ή ζωντανής παρουσιάσεως του έργου.

Επί του τρίτου ερωτήματος

- 42 Λαμβανομένης υπόψη της απαντήσεως που δόθηκε στο πρώτο και στο δεύτερο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο τρίτο υποβληθέν ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 43 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαινεται:

Η οδηγία 2001/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας, και, ειδικότερα, το άρθρο 3, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας έχουν την έννοια ότι αφορούν μόνον την παρουσίαση έργου σε κοινό το οποίο δεν παρίσταται στον τόπο όπου πραγματοποιείται η παρουσίαση, αποκλειομένης οποιασδήποτε ζωντανής παρουσιάσεως ενός έργου, σε τόπο ανοικτό στο κοινό, με κάθε μορφή δημόσιας εκτελέσεως ή ζωντανής παρουσιάσεως του έργου.

(υπογραφές)